

Verksamhetsberättelse
för det gemensamma folkhälsoarbetet 2015
mellan
HSN och Borås Stad

Bakgrund

Verksamhetsberättelsen innehåller en uppföljning av de insatser som finansierats av folkhälsomedel i enlighet med avtal om gemensamma folkhälsoinsatser som tecknats mellan Hälso- och sjukvårdsnämnden i Sjuhärad och Borås Stad

Folkhälsoarbetet enligt detta avtal ska omfatta systematiska och målinriktade insatser för att förbättra befolkningens hälsa. Arbetet ska omfatta både hälsofrämjande och förebyggande insatser. Folkhälsoarbetet ska bygga på de specifika förutsättningar som finns i Borås Stad och utgå från befolkningens behov.

Borås Stad och HSN ska tillsammans arbeta aktivt med att utveckla det lokala folkhälsoarbetet i samverkan med varandra och tillsammans med andra aktörer.

Mål för det gemensamma folkhälsoarbetet

Stora delar av stadens folkhälsoarbete formas utifrån den nationella folkhälsopolitiken, Västra Götalandsregionens folkhälsopolicy och Borås Stads vision.

Målet med folkhälsoarbetet är *att skapa samhällliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen* i Borås.

Prioriterade målområden:

- delaktighet och inflytande i samhället
- ekonomiska och sociala förutsättningar
- barns och ungas uppväxtvillkor
- miljöer och produkter
- fysisk aktivitet
- matvanor och livsmedel
- tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

Prioriterade grupper är barn, unga och äldre. Folkhälsosamordnarnas och utvecklingsledarnas uppgift är att stödja och möjliggöra för andra förvaltningar och organisationer att utveckla arbetsformer, för att verka mot uppsatta mål.

Styrdokument av betydelse

- WHO´s kriterier för en Säker och Trygg Kommun
- Den nationella folkhälsopolitiken, En förnyad folkhälsopolitik, Prop. 2007/08:110
- De regionala dokumenten Vision Västra Götaland- Det goda livet, Folkhälsopolitisk policy Västra Götaland och Samling för social hållbarhet - Åtgärder för jämlik hälsa i Västra Götaland.
- Borås Stads Vision 2025 med målområdena Människor möts i Borås, Vi tar gemensamt ansvar för barn och unga, Livskraftig stadskärna, Medborgares initiativkraft gör landsbygden levande samt Goda resvanor och attraktiva kommunikationer i fokus.
- Borås Stads budget 2014
- Borås Stads avtal med polisen 2012-2015
- Borås Stads Föräldrastödsprogram, beslutat 2012
- Borås Stads reviderade Drogpolitiska program, beslutat 2013.

Välfärdsbokslut

Under 2015 genomfördes den årliga hälsoenkäten i grundskolan årskurs 8 och gymnasiet årskurs 1 och tabeller med folkhälsodata kompletterades med årets siffror. En rapport togs fram för att följa upp resultaten. Man fortsatte att arbeta vidare med åtgärdsplanen för Välfärdsbokslutet som omfattade åtgärder inom:

- Arbete, praktik eller studier för ungdomar
- Demokratifrågor ungdomar
- Psykosomatisk ohälsa
- Föreningsanknytning allmänt och med genusperspektiv
- Ökade möjligheter för fysisk aktivitet allmänt och med genusperspektiv

Totalt sett är hela välfärdsbokslutet ett bra exempel på att identifiera skillnader i hälsa ur ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv.

Prioriterade områden

- Föräldrastöd
- Trygghetsskapande och brottsförebyggande
- Drogförebyggande
- Skadeförebyggande
- Uppföljning genom bland annat välfärdsbokslut, trygghetsmätning och CAN

För att arbeta med de prioriterade områdena fanns fyra heltidstjänster på Fritids- och folkhälsoförvaltningens folkhälsoenhet samt tre lokala folkhälsosamordnare i de tre stadsdelsförvaltningarna.

Årsredovisning av gemensam folkhälsobudget.

Intäkter baseras på avtal om folkhälsoinsatser med totalt 24 kr per invånare, samt avtal om folkhälsosamordning med (HSN) 1 080 000 kr + 750 000 kr. Enligt 50/50 principen	
Intäkter HSN	1 271 900 kr
Intäkter Borås Stad (tjänster på Folkhälsoenheten)	2 306 000 kr
Totalt	3 577 900 kr

<u>Insatsområden</u>	Utfall
Samverkan och metodutveckling	156 500 kr
Metodutveckling	24 500 kr
Hälsoveckan	26 000 kr
Deltagande i nätverk, träffar och utbildning	28 000 kr
Informationstidning om hälsa riktad till barn (Bamse) på andra språk	4 700 kr
Seniorevent	14 000 kr
Medborgarundersökning	15 000 kr
Medverkan i Healthy Cities	37 700 kr
Övrigt	6 600 kr
Föräldrastöd	114 800 kr
Föreläsningar riktade t professionella och allmänhet	25 000 kr
Utbildning i föräldramötesmetodik på Navet	23 000 kr
Informationsmaterial	4 400 kr
Cope fortbildning	22 000 kr
Övrigt stödmaterial	40 400 kr
Skadeförebyggande	193 800kr
Äldresäkerhet	39 300 kr
Säker och trygg förskola – reflexer och västar	43 800 kr
Informationsmaterial barnsäkerhet	23 000 kr
Utbildning cykelsäkerhet i åk 6	40 000 kr
Utbildning HLR Första hjälpen i åk 5	45 000 kr
Övrigt	2 700 kr
Brottsförebyggande	181 800 kr
Brottsoffer dagar, inkl material till brottsofferstöd	8 000 kr
Borås rent och snyggt	60 000 kr
MBU (människan bakom uniformen), utbildning för unga	38 700 kr
Skräpplockardagar riktad till förskola/skola	47 000 kr
Övriga samverkan i trygghetsarbete	15 100 kr
Trygghetsmätning, presentation	13 000 kr

Drogförebyggande	159 700 kr
Doping; material	9 600 kr
Ansvarsfull alkoholservice	49 000 kr
MI-utbildningar, till personal som arbetar med barn och unga	86 000 kr
Övrigt material, kampanjer och utskick	15 100 kr
Välfärdsboks lut	89 600 kr
Tryckning	65 700 kr
Statistiksammanställning	23 900 kr
Folkhälsoinsatser lokalt i stadsdelarna	300 000 kr
Norr;	100 000 kr
Simskola	32 000 kr
Sjöbo Torg mötesplats	31 000 kr
Fysisk aktivitet	13 000 kr
Hälsoveckan	24 000 kr
Öster;	100 000 kr
Simskola	32 000 kr
Tandhälsa i förskolan	27 000 kr
Fysisk aktivitet	4 000 kr
Hälsoveckan	23 000 kr
Föräldrastöd, normkritik och sociala media	14 000 kr
Väster;	100 000 kr
Simskola	32 000 kr
Hälsoveckan	37 000 kr
Medborgarinflytande	21 000 kr
Metodutveckling	10 000 kr
Totalt förbrukade medel	1 196 200 kr
Totalt tillgängliga folkhälsomedel	1 271 900 kr
+/-	+ 75 700 kr

När bokslutet är gjort återstår 75 771 kr. De har betalats tillbaka till Hälso- och sjukvårdsnämnden. En del av orsakerna till detta är att Borås Stads kostnader för olika typer av arrangemang blivit mindre då våra samverkansparter t ex SÄS tagit en del av kostnaden.

Folkhälsosamordnare	HSN	Kommun	Totalt
Tre samfinansierade tjänster	1 080 000	750 000	1 830 000

Genomförda folkhälsoinsatser. På nästa sida presenteras ett axplock av insatser 2015.

Målområde	Vad?	Resultat
Delaktighet och inflytande	Medborgarinflytande	<ul style="list-style-type: none"> - I samband med att olika mötesplatser såsom aktivitetsplatser byggts har man haft dialog med berörda invånare. - Dialoger i samband med planeringen av en ny stadsdel på nedre Norrby. - Dialogmöten om trivsel och trygghet har genomförts på Norrby mellan invånare och berörda aktörer på området. - Områdesnätverk i stadsdel Öster med fokus på samverkan, trivsel och trygghet. - Två dramatiserade trygghetsvandringar på Sjöbo. - Trygghetsvandringar i bostadsområden och skolor. Ett metodmaterial har tagits fram för trygghetsvandringar i skolan. - Lokalt boenderåd i området Norrby. - Lokala ordsråd i flertalet områden i stadsdelarna. - Ungdomsråd, centralt och lokalt i stadsdelarna. - Uppföljning av indikatorer som mäter delaktighet och inflytande i välfärdsbokslutet. - Uppföljning av LUPP i en rapport. - Uppföljning av föreningsdeltagande i välfärdsbokslutet. - Teknikkaféer i stadsdel Väster med särskilt fokus på äldre och andra vuxna för att öka tillgängligheten till ny teknik. - Utbildning för unga feriearbetare i normkritik och machofabriken på Norrby. - En Mångfaldsvecka anordnades i Öster med syfte att motverka främlingsfientlighet. Många kostnadsfria aktiviteter erbjöds i stadsdelen under veckan.
Ekonomiska och sociala förutsättningar	Insatser för att stärka befolkningen i resurssvaga områden	<ul style="list-style-type: none"> - Deltagande i Healthy Cities-nätverket med fokus på bl a jämlika livsvillkor och äldres hälsa. - Hela Arbetslivsförvaltningen och deras verksamhet inriktas mot att de som har försörjningsstöd och ligger långt ifrån arbetsmarknaden ska komma i arbete eller annan sysselsättning. - Satsningar på tandhälsa med fokus på barn i förskolan har gjorts i stadsdel Öster. - En tandhygienist är projektanställd 50 % under tre år (2014-2017) på familjecentralen Boda i syfte att bidra till en bättre tandhälsa bland barnen på Hässleholmen. - I syfte att bredda besöksgruppen på mötesplatsen Framtid Sjöbo har rekrytering av en verksamhetssamordnare (ny tjänst) genomförts. - Somnardoppet, gratis vattenvanekurs har erbjudits till alla 5-åringar i staden. - Simskola för kvinnor från 16 år och uppåt har genomförts på höst- och vårtermin, med totalt 33 platser per termin. - Som en del av Öppen ungdomsverksamhet Norrby har ett projektkontor öppnat som riktar sig till unga mellan 16-25 år. - Väster har genomfört 5 temaresor med totalt ca 450 deltagare. Syftet med resorna är att främja kulturell och social delaktighet samt att integrera människor från olika delar av staden.

		<ul style="list-style-type: none">- Under sommaren erbjöds kostnadsfria sommaraktiviteter för barn och unga i stadsdelarna.- Alla unga i Borås som är inskrivna i gymnasieskolan erbjöds feriearbete.- I alla stadsdelar finns mötesplatser som erbjuder medborgarservice.- Översättningar på olika språk gällande stödmaterial och marknadsföring.
--	--	--

Barn och ungas uppväxtvillkor	Föräldrastöd	<ul style="list-style-type: none"> - Under 2015 antogs en handlingsplan utifrån programmet för föräldrastöd i stadsdelarnas barn- och ungdomsprocesser. - Grundutbildning för Cope-ledare har genomförts. - Under 2015 har det genomförts tre COPE-barn kurser, varav en med arabiskt språkstöd. Två kurser i COPE tonår har genomförts varav en med somaliskt språkstöd. - Under 2015 har ”prova-på COPE” genomförts på förskolor, familjecentraler och i samband med en nätverksdag för samhällsinformatörer. - Familjecentral och öppna förskolor används som arenor för möten och informationsspridning. - Pappaöppet på öppna förskolorna på Norrby och Kristineberg, som riktar sig till hela staden. - Grupp för unga föräldrar på Boda familjecentralens öppna förskola, riktat till hela staden. - Föräldrastödsprogrammet Vägledande samspel erbjuds föräldrar på Sjöbo familjecentral. - På hemsidan boras.se/foralder finns information som riktar sig direkt till föräldrar. - Utbildning för personal i föräldramötesmetodik på Navet. - Föreläsningar om relationen mellan barn och föräldrar riktat till befolkningen. - De två generella föräldrastödsprogrammen SAMS och DAGS har lanserats under 2015. - Under våren 2015 delades översatta exemplar av Bamses temanummer kring Hälsa ut på förskolorna. - En föreläsning om sociala medier har genomförts på Öster, där alla elever i åk. 6 deltog. På kvällen hölls föreläsningen riktat till föräldrar och personal. - Elever, personal och föräldrar på Dalsjöskolan har tagit del av en workshop i normkritik. - Under året togs riktlinjer för kost i verksamheterna fram.
	Slutbetyg i åk 9	<ul style="list-style-type: none"> - Borås Stad har arbetat vidare med handlingsplanen Lust att lära och möjligheter att lyckas. - Läxhjälp har erbjudits på olika mötesplatser i staden. - Sommarskola på Brygghuset i syfte att läsa upp grundskolebetygen till godkänd nivå. - Under hälsoveckan arrangerades, en halvdag riktad till professionella och en kvällsföreläsning för föräldrar under rubriken ”Vad får barn och unga att må bra?”.
	Socialt stöd	<p><u>Att öka antalet unga som har ett bra vuxenstöd.</u> Några exempel är:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fritidspersonal knutna till skolan - Fritidsgårdar i alla områden - Fritidsledare på nätet på Öster - Fritidsgårdarna har haft öppet under hela sommaren - Brygghuset har under året haft ett stort antal evenemang av unga för unga.

		<ul style="list-style-type: none"> - Utbildning riktat till personal - Föräldrastöd - SSPF (samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid). - Föreläsning om maktlekar riktat till fritidspersonal i hela Borås stad. - Volontärverksamhet från Europeisk volontärservice för att ge och få utbyte mellan verksamhet och volontärer. - Under 2015 genomfördes 4 mentorsutbildningar inom programmet Mentor Sverige. Ca 15 nya mentorspar har matchats. - Kurser i MI (motiverande samtal) har anordnats för professionella. - Mötesplatser på alla stadsdelar riktade till befolkningen. - Ungdomsledarutbildning för gymnasieelever som syftar till att ge utbildning i ledarskap, mänskliga rättigheter samt möjlighet till att skapa kontakter och skaffa erfarenhet som kan ge förutsättningar för framtida sysselsättning. - ”Torsdageftermiddag” på Mötesplats Kristineberg med aktiviteter för barn med föräldrar, ett viktigt nätverk för föräldrar. - Väster har köpt in ett metodmaterial från RFSU som riktar sig till fritidsarenor med syfte att främja samtal om sex och relationer mellan personal och unga.
Miljöer och produkter	Barnsäkerhet Idrottssäkerhet Äldresäkerhet Trafiksäkerhet Trygghet	<p><u>Barnsäkerhet:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Barnsäkerhetsbroschyr till alla förstagångsföräldrar. - Samtliga kommunala förskolor är certifierade som Säkra och trygga. - Trygghetsvandringar i skolan genomförs. - Gemensam plan och rutiner för genomförande av trygghetsvandringar har tagits fram. - Simkunnighet, med särskilda insatser för att öka vattenvanan bland 5-åringar - Samtliga klasser i årskurs 5 har erbjudits Svenska livräddningssällskapets första hjälpen-utbildning. - Cykelsäkerhetsutbildning i år 6. - Godkända reflexvästar har delats ut till barn i förskolan. - Vi har genomfört utbildningen ”Riskhantering”, som vänder sig till förskolepersonal, i alla stadsdelar. <p><u>Idrottssäkerhet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 2015 var 74 föreningar i Borås certifierade som Säkra och trygga. <p><u>Äldresäkerhet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Äldreportal på boras.se/aldre. - Fixartjänster tillhandahåller tjänster som är avsedda att förebygga skador, olycksfall eller - Förebyggande information till 80-åringar. - Promenader i Öster.

		<ul style="list-style-type: none"> - Under hälsoveckans äldredag fanns miniföreläsningar om bland annat skadeförebyggande, kost och motion. - Beslut i KF om att broddar ska delas ut till alla som fyllt 65 år eller mer under 2015. <p><u>Trygghetsskapande åtgärder:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Brottsförebyggande råd finns centralt och lokalt i stadsdelarna. - Trygghetsvandringar i bostadsområden och i skolan. - Grannsamverkan finns i flera områden. En informationsträff kring Grannsamverkan, anordnades tillsammans med polisen. - Särskilda insatser mot grov organiserad brottslighet i samverkan med andra myndigheter. - Brottsofferdagarna anordnas i samverkan med frivilligorganisationer årligen. - Människan bakom uniformen i samverkan med polis, räddningstjänst och stadsdelsförvaltningarna. - Borås rent och snyggt i samverkan med räddningstjänst, polis, Borås Energi och miljö med flera. <p><u>Övrigt</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Samverkansöverenskommelsen mellan Borås Stad och polisen undertecknades för en ny period. Trygghetsmätningen ligger till grund för den. - Satsning på hygienvecka i hela staden i samverkan med SÄS.
Fysisk aktivitet	Satsningar på fysisk aktivitet	<ul style="list-style-type: none"> - Hälsofrämjande bibliotek i hela staden, med utlåning av utrustning för fysisk aktivitet t ex gästavar och stegräknare. - Arbetet för att anlägga aktivitetsplatser för alla åldrar i olika delar av staden fortsatte. - Aktivitetsplatsen på Sjöbo Torg invigdes i samverkan med olika föreningar. - Två av de unga kommunutvecklarna (feriearbetare) följde upp hur Sjöbo torg som aktivitetsplats fungerade. - Borås aktivaste företag/arbetsplats utses varje år. - Satsningar på simkunnighet i hela staden - Promenader i stadsdelarna. - En särskild satsning på idrottsskola har gjorts på Norrby och Hässleholmen. - En simskolekartläggning har genomförts i syfte att synliggöra utbudet av simundervisning i staden. - Burkinis har köpts in till högstadieskolorna på Norr.
	Hälsoveckan	<ul style="list-style-type: none"> - Hälsofrämjande aktiviteter riktade till befolkningen under vecka 42 i hela staden, i samverkan med verksamheter, föreningar och andra organisationer. - Under Hälsoveckan arrangerades en Föreningsmessa för allmänheten på Orangeriet.

Matvanor och livsmedel	Förbättra matvanorna hos befolkningen.	<ul style="list-style-type: none"> - Följer upp barnens BMI ur ett befolkningsperspektiv årligen i åk 4. - Kostinformation i samverkan med Folk tandvården på Norrby och Hässleholmen. - För att uppmärksamma vikten av att äta frukost bjöds eleverna i Västers grundskolor på frukost vid varsitt tillfälle under Hälsoveckan. I samband med det fick eleverna också information om betydelsen av frukost vilket även skickades ut skriftligen till föräldrar. - För att inspirera till goda och nyttiga mellanmål serverades Västers förskolebarn fruktsallad och smoothies till mellanmål under Hälsoveckan. Alla barn fick även med sig ett enklare häfte med några recept på smoothies för att göra hemma.
Tobak, alkohol narkotika, dopning och spel.	Drogförebyggande arbete	<ul style="list-style-type: none"> - Deltagande i det europeiska nätverket ECAD, där kommuner tillsammans verkar för en restriktiv narkotikapolitik. - Under 2015 har det arrangerats utbildningar i Motiverande samtal med tillhörande handledningstillfällen för personal. - En kortutbildning i alkohollagen och tvådagarsutbildningen Ansvarsfull alkoholservering. - Med anledning av problem i samband med s.k. nollning på stadens gymnasieskolor fick skolorna ett stödmaterial för att kunna diskutera med eleverna. - Ett föräldrabrev riktat till föräldrar med unga i åk 1 på gymnasiet skickades för att uppmärksamma problemen med alkohol i samband med s k ”nollning”. Insatsen var lyckad. - Ett föräldrabrev sändes ut i samband med skolavslutningen till vårdnadshavare med ungdomar i årskurs 9. - Borås gym i samverkan för en dopningsfri miljö. - En Audit-utbildning för personal inom elevhälsan har genomförts. <p><u>Minska tillgängligheten;</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - genom att Tillståndsenhetens verksamhet kopplats till folkhälsoenheten och att tillsynen av försäljning av tobak, och då särskilt till underåriga, intensifierats - samverkan med polismyndigheten fortsätter beträffande tillsyn av tobaksförsäljning i butiker - genom samverkan med olika myndigheter för att motverka att oseriösa krögare får servera alkohol - genom samverkan med polisen vid sommartorsdagar, skolavslutningar och andra ”risk”-helger, då kommunens fältpersonal har extrabemanning och polisen arbetar med direktförverkande av alkohol - medverkan i Tänk Om, ett gemensamt projekt mellan Borås Stad, Folkhälsomyndigheten, Systembolaget och IOGT-NTO i arbetet för att hjälpa föräldrar att sätta gemensamma gränser kring alkohol. <p>Dialogmöten med tillståndshavare för serveringstillstånd.</p>

Äldres hälsa		<p>En översyn av äldreomsorgen ”Ett gott liv var dag” genomfördes under första halvåret.</p> <p>Under 2015 har äldreportalen marknadsförts i olika sammanhang.</p> <p>Under hälsoveckan genomfördes en temadag inriktad mot äldres hälsa på Träffpunkt Simonsland i samverkan med SÅS. Flera hundra personer deltog i seminarier, föreläsningar, kulturpromenader och fick information.</p> <p>En äldremässa hölls på Åhaga i april. Där deltog flera verksamheter från Borås Stad.</p> <p>Mötesplatser för äldre i alla stadsdelar. Promenader, olika former av gympa, föreläsningar med mera.</p> <p>”Kultur för hälsosamt åldrande” på Kristineberg med aktiviteter riktade till äldre i närområdet. Volontärsverksamhet via ”Kultur för hälsosamt åldrande”.</p> <p>Öster har bistått med material för att främja fysisk aktivitet på mötesplatserna för äldre i stadsdelen.</p>
--------------	--	--